

ПАПА ІОАНН ПАВЛО II ВЕЛИКИЙ ЗАКОНОДАВЕЦЬ КОСТЕЛУ

5. *Енциклопедія українознавства. Словникова частина. – Т. 7. – Перевидання в Україні. – Львів, 1998. – С. 2519.*

6. *Наша просвітницька організація // Діло. – 1905. – 2 березня.*

7. *Новий час. – 1935. – 25 вересня.*

8. *Рідна Школа. Українське Педагогічне Товариство. Діяльність за адміністративний рік 1925 – 1926. – Львів, 1926. – 138 с.*

9. *Українська школа. – 1938. – Ч. 7 – 12. – С. 176 – 179; Двадцятьм'ятеміття Товариства "Учительська громада". Ювілейний науковий збірник. – Львів, 1935. – С. 33.*

10. *Узаг.: Українська нива. – 1934. – 22 грудня, 1935. – 7 січня, 22 листопада; 1936. – 22 листопада; 1938. – 18 жовтня; Шлях. – 1937. – Ч. 6. – С. 14.*

11. *Українська нива. – 1929. – 1 квітня.*

12. *Учитель. Річник за рік 1905. – Львів, 1906. – 102 с.*

Стаття надійшла до редакції 24.03.2012

УДК 262.13(091)

Станіслав Лупінський, ксьондз, професор, доктор, ректор Академії Полонійної в Ченстохові, Польща

ПАПА ІОАНН ПАВЛО II ВЕЛИКИЙ ЗАКОНОДАВЕЦЬ КОСТЕЛУ

Stanisław Łupiński, ks. prof. dr hab. Rektor Akademii Polonijnej w Częstochowie

PAPIEŻ JAN PAWEŁ II WIELKIM PRAWODAWCĄ KOŚCIOŁA

Wprowadzenie. Papież Jan Paweł II podczas swojego 27-letniego Pontyfikatu dał Kościołowi wiele dokumentów o charakterze prawniczym. Największym dokumentem prawnym stał się wydany w 1983 r. Kodeks Prawa Kanonicznego. Jest to prawo Kościoła powszechnego, dostosowane do ustaleń Soboru Watykańskiego II. Ostatni Kodeks był wydany w 1917 roku. W nowym Kodeksie zapisano rozwiązania prawne podejmujące współczesne zadania i ich uregulowania prawne.

Kolejnym stanem prawnym, szczególnie wobec prawa procesowego, były coroczne przemówienia Papieża do pracowników Roty Rzymskiej. Zwykle na początku nowego roku kalendarzowego Papież Jan Paweł II, spotykał się z różnymi grupami swoich współpracowników, w tym i z Roty Rzymskiej. W swoim przemówieniu poruszał aktualne zadania trybunałów kościelnych.

Papież Jan Paweł II podejmował w kolejnych latach swego Pontyfikatu różne zadania duszpasterskie w Kościele. Czynił to przez ogłaszane coroczne programy najczęściej związane z obchodzonymi rocznicami i rocznicami. Do przełomowych dat należał rok 2000 od narodzenia Chrystusa. Połączony był on z miejscami pielgrzymkowymi do Ziemi Świętej i Wiecznego Miasta. Rok Jubileuszowy był połączony z duchowymi przywilejami w sakramencie pokuty i odpustami wyznaczonymi na dni i zadania. Należy zauważyć ponadto inne zadania duszpasterskie np. w roku różańcowym czy poświęconym Eucharystii. Były w nich ulgi penitencjarne i dodatkowe przywileje odpustów całkowitych i cząstkowych.

Rzesza świętych i błogosławionych, to bogaty prawnie rozdział posługi Papieża Jana Pawła II.

Procesy te były prowadzone zgodnie z prawem Kościoła, tak na szczeblu diecezjalnym jak i watykańskim. Podczas apostołskich pielgrzymek pozostawiał Ojciec święty w poszczególnych krajach niezwykły dar osób wyniesionych na ołtarze. Liczni też Słudzy Boży byli wynieszeni do chwały ołtarzy w Rzymie.

Jan Paweł II, Papież ponadto dokonywał licznych zmian granic diecezji i metropolii. W Polsce w 1992 roku utworzył 13 nowych metropolii i razem ze starymi i nowymi razem 40 diecezji. Reorganizacja w Polsce oraz wznowienie w krajach wschodniej Europy diecezji i metropolii dało Kościołowi nowe możliwości duszpasterskie i administracyjne.

Ponadto Papież Jana Pawła II ogłosił liczne dokumenty Kościoła w postaci Encyklik czy Adhortacji. Do dzieł prawnych Kościoła katolickiego za Pontyfikatu Papieża Jana Pawła II należy zaliczyć liczne umowy międzynarodowe Watykanu z poszczególnymi państwami, w których żyją wierni tego Kościoła. Były to często Konkordaty, regulujące stosunki pomiędzy dwoma równoprawnymi państwami. Dawały one możliwość swobodnego wypełniania swoich zadań, zgodnie z sumieniem i własnymi przekonaniem. Przykładem takiej umowy jest Konkordat państwa Watykańskiego z Rzeczpospolitą Polską z 1998 r.

Wspomniane tylko niektóre dokonania prawne pozwalają nazwać Papieża Jana Pawła II – Wielkim Prawodawcą Kościoła Katolickiego. Wspomniane wydarzenia prawne z okresu Pontyfikatu zostaną w dalszej części bardziej rozwinięte i bardziej szczegółowo omówione.

1. Papież Jana Paweł II ustawodawcą kodeksowym

Po Soborze Watykańskim II zrodziła się nowa rzeczywistość Kościoła Katolickiego. Dokonano

wielu analiz rzeczywistości współczesnego Kościoła i dostosowano do niej nowe dokumenty. Kodeks z 1917 roku okazał się w wielu rozwiązaniach prawnych mniej aktualny. Powstała potrzeba uregulowań w dziedzinie prawa kanonicznego. Jeszcze przed Pontyfikatem Papieża Jana Pawła II trwała dyskusja na temat nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego. Prawnicy kościelni kompletowali rozwiązania prawne w zakresie poszczególnych dziedzin życia Kościoła. Ostateczny kształt Kodeksu został uformowany w pierwszych latach Pontyfikatu Papieża Jana Pawła II.

Dnia 25 stycznia 1983 roku Papież Jan Paweł II podpisał nowy Kodeks Prawa Kanonicznego. Jako dzień wejścia w życie zgodnie z konstytucją apostolską *Sacrae disciplinae* nowego Kodeksu wybrano pierwszą niedzielę adwentu, czyli 25 listopada 1983 roku. Przez nowy Kodeks pojawiła się nowa nadzieja wobec nowych wyzwań Kościoła Katolickiego. Używa się też często nazwy: Kodeks Jana Pawła II. Kodeks został podzielony na 7 ksiąg¹.

W I księdze o tytule Normy Ogólne, uregulowano sprawy podstawowe dotyczące prawa kanonicznego w Kościele Katolickim. Poruszono w tej księdze akty prawne i określono zadania władzy w Kościele.

W księdze II podejmuje Kodeks postanowienia dotyczące Ludu Bożego. Omawia sprawy wiernych i hierarchicznego ustroju Kościoła. Ponadto opisuje rolę i zadania życia konsekrowanego w Kościele.

Księga III reguluje Nauczycielskie zadania Kościoła. Podkreślono w tej księdze posługę słowa Bożego, misyjne zadania Kościoła a szczególnie wychowanie katolickie i rolę środków społecznego komunikowania.

W IV księdze podjęto zagadnienia dotyczące Uświęcających zadań Kościoła. Omówiono w tej księdze poszczególne sakramenty i inne akty kultu Bożego.

W księdze V podejmuje kwestię prawną Dóbr doczesnych Kościoła. Określono w tej księdze sprawę nabywania, zarządu, umów i pobożnych zapisów w Kościele.

Księga VI reguluje Sankcje w Kościele. Określono w tej księdze przestępstwa i kary w ogólności oraz kary za poszczególne przestępstwa.

W księdze VII określa zagadnienia dotyczące procesów kościelnych. Uregulowano w tej księdze sprawy dotyczące procesów spornych i procesów specjalnych oraz procesów karnych.

Nowy kodeks Prawa Kanonicznego zawiera normy kościelnego prawa zarówno publicznego, jak i prywatnego, materialnego i formalnego.

Ponadto Papież Jan Paweł II ogłosił Kodeks dla kościołów wschodnich, który został promulgowany 18 października 1990 r. Kodeks ten został uzupełniony zmianami Ojca Świętego listem apostolskim *“Ad tuendam fidem”* z 1998².

Z władzą ustawodawczą związane jest zagadnienie autentycznej interpretacji obowiązujących ustaw w Kościele. Kodeks z 1983 r. postanawia, że *“w sposób autentyczny ustawy interpretuje ustawodawca oraz ten, komu on zlecił władzę autentycznego interpretowania”*³. Papież Jan Paweł II dnia 2 stycznia 1984 r. Listem apostolskim *“Recognitio Iuris Canonici Codicis”* powołał Papieską Komisję dla autentycznej interpretacji Kodeksu Prawa Kanonicznego. Konstytucją apostolską *“Pastor Bonus”* z 1988 r. przekształcił ją w Papieską Radę ds. Interpretacji Tekstów Prawnych⁴.

W niektórych wypadkach tylko Biskup Rzymski jest kompetentny do wydania niektórych decyzji. Papież posiada np. personalną kompetencję, by udzielić dyspensy od celibatu oraz od małżeństwa ważne zawartego lecz niedopełnionego⁵.

2. Przemówienia do pracowników Roty Rzymskiej

Podczas swego Pontyfikatu Papież Jan Paweł II aż 25 razy przemawiał do pracowników Roty Rzymskiej. Czynie to wcześniej Papieże – Pius XII, Jan XXIII i Paweł VI. Przemówienia te były wygłaszane z okazji inauguracji roku sądowego na początku roku kalendarzowego. Poruszane w nich były nie tylko zagadnienia dotyczące prawa kościelnego z zakresu małżeństwa, lecz także podejmowały problemy eklezjalne, moralne i teologiczne.

Papież Jan Paweł II w tych przemówieniach wielokrotnie wypowiadał się na temat małżeństwa i rodziny. Widząc zagrożenia dla tych instytucji w zlaicyzowanym świecie, stawał w obronie wartości naturalnych i podstawowych. Sobór Watykański II na temat małżeństwa wypowiedział się w Konstytucji duszpasterskiej o Kościele w świecie współczesnym *“Gaudium et spes”*. Zwrócił w niej uwagę na dzisiejszy kryzys małżeństwa i rodziny⁶.

Zgodnie z kan. 135 KPK z 1983 r. w Kościele władza sądownicza jest częścią władzy rządzenia i dzieli się na władzę ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą. Kodeks Jana Pawła II przypomina, że Biskup Rzymski *“z racji swego urzędu, posiada najwyższą pełną bezpośrednią i powszechną władzę*

¹ KPKz 1983 r.

² KKKW, 1990 r.

³ KPK, kan. 16.

⁴ Konstytucja apostolska Papieża Jana Pawła II *“Pastor Bonus”* z 1988 r.

⁵ KPK, kan. 291; 1142 i 1698.

⁶ KDK 47 – 52; Por. Ks. T. Rozkrut, Jan Paweł II do Roty Rzymskiej, WDT, Tarnów 2003.

zwyczajną w Kościele, którą może wykonywać zawsze w sposób nieskrępowany⁷. Wynika stąd, że władza Biskupa Rzymskiego jest władzą ustawodawczą sądowniczą i administracyjną. Władza ta istnieje na mocy prawa Bożego, którą Papież otrzymuje bezpośrednio od Chrystusa, a nie z delegacji Kościoła, wiernych czy też Kolegium Biskupów. Nie ma władzy wyższej i dlatego od dekretu Biskupa Rzymskiego nie ma apelacji lub rekursu⁸.

Władza Biskupa Rzymskiego jest władzą powszechną ponieważ jest sprawowana nad całym Kościołem oraz rozciąga się na wszystkie możliwe materie, które należą do władzy Kościoła. Zgodnie z kan. 331 KPK, władza Biskupa Rzymskiego jest wykonywana przez niego w sposób nieskrępowany, czyli może być wykonywana wszędzie, w każdym miejscu na ziemi, niezależnie od jakiegokolwiek autorytetu kościelnego czy świeckiego⁹.

Doktryna kanonistyczna mówi, że Papież posiada władzę w Kościele wynikającą z prawa naturalnego, pozytywnego i natury Kościoła. Przedmiotem władzy Papieża jest troska o jedność wiary i cały Kościół. Papież Jan Paweł II w Liście apostolskim „Ad tuendam fidem” napisał: „Dla obrony wiary Kościoła katolickiego przed błędami głoszonymi przez niektórych wiernych... naszym najważniejszym zadaniem jest utwierdzenie braci w wierze.

3. Jubileusz Roku 2000 i inne lata rocznic i odpustów

Rok 2000 od narodzenia Jezusa Chrystusa w Kościele Katolickim był szczególnym czasem przywilejów penitencjarnych, odpustów, pielgrzymek i celebracji jubileuszowych.

Papież Jan Paweł II, listem apostolskim „Tertio Millenio Adveniente” z dnia 10 listopada 1994 r., zapowiedział trzeci wiek chrześcijaństwa¹⁰. W dokumencie tym ogłosił przygotowania do godnego przeżycia Jubileuszu 2000 tysięcy lat od Narodzenia Jezusa Chrystusa.

Były kolejne lata w przygotowaniu do Wielkiego Jubileuszu poświęcone Osobom Trójcy Przenajświętszej, a szczególnie Osobie Zbawiciela człowieka. Tak w Kościele powszechnym, jak i Kościołach lokalnych, czyniono przygotowania do Jubileuszu.

Sam zaś Jubileusz został ogłoszony przez Papieża Jana Pawła II, Bullą „Incarnationis Misterium” dnia 29 listopada 1998 r. Ojciec Święty w wigilię Bożego Narodzenia 1999 roku otworzył Święte Drzwi w Bazylice św. Piotra w Watykanie a następnie w

pozostałych trzech Bazylikach Rzymu – św. Jana na Lateranie, Matki Bożej Większej i św. Pawła za murami¹¹.

W ciągu roku jubileuszowego pielgrzymowały do Wiecznego Miasta różne grupy stanowe i społeczne. Pielgrzymowały rodziny, dzieci, ministranci, młodzież oraz politycy, nauczyciele, lekarze i kapłani. Ponadto pielgrzymowały grupy narodowe z poszczególnych kontynentów i krajów. To tylko niektóre grupy pielgrzymów, a było ich o wiele więcej. Wszystkim tym grupom pielgrzymów przewodniczył Ojciec Święty Jan Paweł II.

Podobne jubileusze odbywały się w prowincjach kościelnych i poszczególnych diecezjach. Wszystkim tym grupom przewodniczyli arcybiskupi i biskupi. Były wyznaczone kościoły jubileuszowe, najczęściej kościoły katedralne i sanktuaria, w większości maryjne. Do tych świątyń stacyjnych pielgrzymowały poszczególne grupy kościelne i społeczne na wzór pielgrzymek do Wiecznego Miasta.

Penitencjaria Apostolska dnia 29 listopada 1998 roku wydała rozporządzenie dotyczące uzyskania odpustu jubileuszowego. Dokument ten podpisał Kardynał William Wakefield Baum, Penitencjusz Większy, dla uzyskania odpustu jubileuszowego w tym świętym czasie. Szczególne dary duchowe miały płynąć z aktu nawrócenia i pokuty¹².

Głównym celem Jubileuszu Roku 2000 lat od narodzenia Zbawiciela, było w zamiarach Ojca Świętego Jana Pawła II, by wierni jak najwięcej zyskali łask Bożych, wynikających z aktu nawrócenia i przyjęcia sakramentów świętych. Był to szczególny czas łaski i nawrócenia w całym Kościele Katolickim.

Ponadto Papież Jan Paweł II ogłosił inne rocznice i lata święte. W 1982 roku Ojciec Święty ogłosił Rok Maryjny a w 2003 Rok Różańca świętego. W roku 2004 Papież Jana Paweł II ogłosił Rok Eucharystii. Do tych lata dostosował poszczególne swoje pisma i dokumenty. Z Rokiem Maryjnym złączył Encyklikę „Redemptoris Mater”, z Rokiem Różańca św. List o Różańcu a na Rok Eucharystii List o Eucharystii.

Czas poszczególnych lat złączył Ojciec Święty z uzyskiwaniem odpustów zupełnych i łaski penitencjarnej. Osobiste i wspólnotowe nawrócenia było zadaniem dla poszczególnych wiernych i całego Kościoła. Wszystkie te motywy i zadania wynikały z osobistych przeżyć Papieża Jana Pawła II. We wspomnianych dokumentach wspominał swoje doświadczenia Kościoła i darów w nim obecnych dla dobra duchowego wiernych. Swoje przeżycia kapłaństwa ukazywał jako dobro bliskie Pana Boga.

4. Święci i błogosławieni Jana Pawła II

Papież Jan Paweł II, to kreator nowych świętych

⁷ KPK, kan. 331.

⁸ KPK, kan. 333.

⁹ KPK, kan. 331.

¹⁰ List apostolski Papieża Jana Pawła II, „Tertio Millenio Adveniente”, z 10.11.1994 r.

¹¹ Bulla Papieża Jana Pawła II, „Incarnationis Misterium” z 29.11.1998 r.

¹² Rozporządzenie Świętej Penitencjarii z 29.11.1998 r.

i błogosławionych. W Rzymie i wielu miejscach globu ziemskiego, zostali ogłoszeni liczni bohaterowie życia i śmierci, którzy zostawili świadectwo swojej wiary w Chrystusa Zmartwychwstałego. Kanonizował 482 osoby i 1343 beatyfikował.

Każda kanonizacja i beatyfikacja łączy się z procesem na szczeblu diecezjalnym i w Kongregacji do spraw kanonizacyjnych. To są nieraz długie procesy badające szczegółowo życie i dzieło osoby uznanej przez Kościół za Sługę Bożego. Ojciec Święty szukał takich osób, które odznaczały się szczególnym heroizmem duchowym i religijnym.

W procesach kanonizacyjnych i beatyfikacyjnych na szczeblu diecezjalnym analizuje się szczegółowo życie, poszczególne dzieła dokonane przez kandydata na ołtarze. To są słowa i czyny a ponadto dowody heroicznych postaw osoby uznawanej przez środowisko za świętą. Analiza dokumentów oraz zeznania świadków, to element wymagający czasu i kompetencji przedstawicieli Kościoła prowadzących taki proces.

Proces prowadzony na szczeblu Stolicy Apostolskiej wymaga analizy zebranego materiału na szczeblu diecezjalnym i dowodu cudu za przyczyną kandydata na ołtarze, chyba że kandydat poniósł śmierć męczeńską. Po analizie akt procesu przez komisję teologiczną i kolegium kardynałów Ojciec Święty podejmuje decyzję o wyniesieniu na ołtarze jako błogosławionego lub świętego. Papież Jan Paweł II podejmował liczne takie decyzje, widząc w nich świadków wiary dla umocnienia wiary współczesnych.

5. Reorganizacja i ustanowienie nowych struktur kościelnych

Pontyfikat Papieża Jana Pawła II, przyniósł Kościołowi przywrócenie i reorganizację struktur terytorialnych i personalnych. Na terenach byłego Związku Radzieckiego po upadku komunizmu po roku 1989, przywrócono i odnowiono strukturę organizacyjną w postaci odtworzenia dawnych i utworzenia nowych metropolii i diecezji.

W obecnej Rosji utworzono cztery diecezje. Odważne decyzje Papieża Jana Pawła II, spowodowały nominacje biskupów oraz organizację przez nich urzędów kościelnych i instytucji takich jak Seminarium Duchowne w Petersburgu. Pojawili się liczni misjonarze z Europy, szczególnie z Polski.

Ponadto Ojciec Święty Jan Paweł II, wznowił diecezje i metropolie na Ukrainie, Białorusi, Litwie, Łotwie, Estonii, Kazachstanie, Mołdawii i innych dawnych Republikach Radzieckich a obecnie suwerennych państwach.

W Polsce Papież Jan Paweł II dokonał reorganizacji struktur kościelnych na mocy Bulli "Totus tuus Poloniae populus" z 25 marca 1992 r. tworząc 13 nowych diecezji¹³. Zaś 25 marca 2004 r. zostały utworzone kolejne dwie w bydgoszczy i Świdnicy. Obecnie jest 42 diecezji i 14 metropolii. Pragnął Ojciec Święty przez ten podział bliższego kontaktu hierarchii Kościoła z wiernymi.

W wielu krajach świata Ojciec Święty tworzył nowe diecezje i metropolie. Jako Najwyższy Pasterz Kościoła Katolickiego, pragnął duchowego dobra wiernych przez bliższy kontakt biskupa i kapłana z wiernymi. Zaznaczył się Papież Jan Paweł II swoją nieprzeciętną gorliwością o owczarnię Chrystusową i jej zbawienie.

6. Umowy międzynarodowe zwane konkordatami

Papież Jan Paweł II podczas swego Pontyfikatu nawiązał relacje dyplomatyczne z wieloma krajami na świecie. Były to umowy międzynarodowe pomiędzy Stolicą Apostolską a poszczególnym państwem, w którym żyją katolicy. Umowa taka zapewniała większą swobodę dla wypełniania praktyk religijnych.

Jednym z pierwszych takich umów był Konkordat pomiędzy Stolicą Apostolską a Republiką Włoską podpisany w 1984 roku. Po ponad stu latach uregulowano sprawy religijne wzajemną umową. Obie strony zobowiązały się do respektowania wzajemnych praw i wolności, szczególnie dla katolików żyjących w Republice Włoskiej. Konkordatem tym uregulowano skutecznie finansowanie Kościoła we Włoszech z tzw. Odpisów podatkowych.

Zdało to finansowanie egzamin w nowej rzeczywistości demokratycznego państwa i do dziś funkcjonuje bez poprawek¹⁴.

Kolejnym Konkordatem była umowa międzynarodowa pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską z 28 lipca 1993 r¹⁵ Konkordat ten został ratyfikowany dopiero w 1998 r. przez rząd polski i Stolicę Apostolską ze względu na rządy lewicowe, które były przeciwne takiemu porozumieniu. Umowa ta zapewnia katolikom w Polsce swobodne wypełnianie swoich praktyk oraz zapewnia prawa i podstawowe wolności religijne.

Ponadto wymownym świadectwem umów międzynarodowych są przedstawicielstwa Stolicy Apostolskiej w postaci Nuncjatur Apostolskich czy mniejszych struktur Kościoła w poszczególnych państwach. Nawet tam, gdzie odbywała się podróż apostolska Papieża Jana Pawła II i nie było przedstawicielstwa Stolicy Apostolskiej, później nawiązywano stosunki dyplomatyczne, podpisywano

¹³ Bulla Papieża Jana Pawła II, "Totus tuus Poloniae populus", z dnia 25.03.1992 r.

¹⁴ Konkordat Stolicy Apostolskiej i Republiki Włoskiej z 1984 r.

¹⁵ Konkordat Stolicy Apostolskiej z Rzeczpospolitą Polską z 1993 r.

umowę i tworzone przedstawicielstwo. Papież Jana Paweł II uregulował w wielu krajach stosunki między Stolicą Apostolską a Państwem, w którym żyli katolicy.

Papież Jan Paweł II w znacznej mierze przyczynił się do poprawienia kontaktów dwustronnych Stolicy Apostolskiej z państwami świata. Stał się w tym wymiarze wielkim dyplomatą i ustawodawcą w zakresie publicznego prawa międzynarodowego. Upadek komunizmu z centralnej i wschodniej Europy pozwolił uregulować strukturę administracyjną Kościoła z nienormalnego w normalne funkcjonowanie na forum międzynarodowym.

7. Synody powszechne

Pontyfikat Papieża Jana Pawła II cechował się ponadto licznymi Synodami Kościoła powszechnego. Poświęcone one były poszczególnym zagadnieniom Kościoła oraz kontynentom. W ostatnich latach Pontyfikatu dotyczyły problemów Afryki, Ameryki Południowej i Europy. W roku kapłańskim należy przypomnieć Synod poświęcony formacji do kapłaństwa.

Każdy synod kończył się Apostolskim dokumentem w postaci Adhortacji apostolskiej. Synod poświęcony kapłaństwu został utrwalony Adhortacją apostolską „Pastores dabo vobis”. Dokument ten jest oparty na nauczaniu Soboru Watykańskiego II i doświadczeniu Kościoła¹⁶.

Dokumenty Synodów powszechnych w postaci Adhortacji apostolskich były przekazywane przez Papieża Jana Pawła II poszczególnym Kościołom i Kontynentom. Dokonywało się to w Watykanie lub podczas pielgrzymki do Sanktuarium słynnego na danym Kontynencie. Ameryce Południowej Ojciec Święty wręczył dokument Adhortacji w Sanktuarium Matki Bożej w Gładalupe w Meksyku.

Papież Jan Paweł II był uczestnikiem wielu synodów diecezjalnych i metropolitalnych. Jako Arcybiskup Krakowski rozpoczął I Synod Prowincji Krakowskiej. Osobiście przewodniczył komisjom i sesjom synodalnym. Podczas pielgrzymek apostolskich rozpoczynał i kończył Synody. Rozpoczął i zakończył II Synod plenarny dla Kościoła w Polsce. Otrzymywał dokumenty tych synodów np. Prowincji Krakowskiej w 1983 r. czy diecezji elckiej w 1999 r.

8. Encykliki Papieża Jana Pawła II

Pontyfikat Papieża Jana Pawła II to czas wielu, aż 14 apostolskich dokumentów w postaci Encyklik. W pierwszym roku Pontyfikatu Ojciec Święty ogłosił swoją pierwszą.

Encyklikę „Redemptor hominis”. Sprawę godności zbawczej człowieka Papież opisał w wymiarze ziemskim i nadprzyrodzonym¹⁷.

Kolejne Encykliki były poświęcone ludzkiej pracy, solidarności oraz przymiotom Bożym jak Miłosierdzie,

Duch Święty oraz mądrości i wierze. Wszystkie sprawy Kościoła i człowieka były szczegółowo omawiane i wyjaśniane dla dobra duchowego i godności osoby ludzkiej.

Czas papieskiej posługi Papieża Jana Pawła II jest bogaty w dokumenty dla całego Kościoła i poszczególnych wspólnot oraz stanów. Ojciec Święty w tych dokumentach podejmował trudne i mało popularne tematy jak np. ochrona życia nienarodzonych czy osób w podeszłym wieku. Cały Jego Pontyfikat był wielkim wołaniem o poszanowanie życia od poczęcia aż do naturalnej śmierci¹⁸ Cała Encyklika „Evangelium vitae” to mocny głos papieża o obronę życia każdego człowieka i prawo do życia.

Papież zauważał wszystkich w Kościele i do wszystkich kierował głos Magisterium Kościoła czyli uroczyste i powszechne nauczanie. Do świata nauki napisał Encyklikę „Fides et ratio”, w której wiarę i rozum uznał za dwa skrzydła na których powinien unosić się człowiek, szczególnie obdarzony niezwykłymi zdolnościami umysłu i serca. Mądrość bez wiary staje się tylko jednym skrzydłem bez właściwej równowagi i sensu.

Trudno jest w krótkich słowach zawrzeć całe bogactwo papieskiego dokumentu wyrażonego w uroczystym nauczaniu Encykliki. Jest wiele opracowań wyczerpujących, które szczegółowo wyjaśniają nauczanie Papieża Jana Pawła II. W tym względzie Ojciec Święty jest niedoścignionym autorytetem i duchowym przewodnikiem. Encykliki posiadają moc prawną najwyższego autorytetu jakim jest Biskup Rzymu dla całego Kościoła.

Zakończenie. Powyższe rozważanie nie porusza wszystkich dziedzin prawnego autorytetu Papieża Jana Pawła II podczas 27-letniego Pontyfikatu. Zostały poruszone niektóre dzieła Ojca Świętego, można powiedzieć bardziej ważne i mające wpływ na zorganizowanie społeczności Kościoła Katolickiego.

Omówione zostały w ogólnym zarysie te sprawy, które przez posługę Papieża Jana Pawła II, uporządkowały poszczególne sprawy Kościoła. Długi Pontyfikat Ojca Świętego był owocny i bogaty w różne dokumenty Kościoła jak Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 roku i Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich z 1990 r.

Ważnym dziełem Papieża Jana Pawła II, były podpisywane umowy międzynarodowe w postaci konkordatów, reorganizacja diecezji i metropolii oraz utworzenie nowych kościołów lokalnych. Struktury Kościoła uzupełniają liczni święci i błogosławieni ogłoszeni przez Ojca Świętego oraz inicjatywy duszpasterskie realizowane w roku Jubileuszu roku 2000 czy inne lata rocznic i odpustów.

¹⁶ Adhortacja apostolska Papieża Jana Pawła II „Pastores dabo vobis”.

¹⁷ Encyklika Papieża Jana Pawła II „Redemptor hominis”.

¹⁸ Encyklika „Evangelium vitae”.

ГЕНЕЗИС ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ МОЛОДІ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ШКОЛІ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ НОВІТНІХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

Папієж Jan Paweł II przez liczne dokumenty i inicjatywy, wpisuje się do kanonu Wielkich ustawodawców Kościoła. Podejmując odważne zadania i wydając liczne dokumenty, pokazuje swoje wielkie dzieło, które czyni Kościół bardziej żywym i otwartym na nowe zastępy wyznawców Chrystusa.

Można jeszcze uwypuklić inne inicjatywy i zadania, których się podjął Папієж Jan Paweł II. Zbyt mało jest możliwości w tym krótkim słowie, by je szczegółowo opisać i przedstawić. Nowe opracowania podejmują i z czasem podejmą nowi autorzy, którzy te zagadnienia opracują by wielkość Папієжа Jana Pawła II w zakresie prawa przybliżyć Kościołowi i jego wiernym.

Папієж Jan Paweł II – Wielkim prawodawcą
Kościola

Папієж Jan Paweł II ustanowił dwa kodeksy prawa kanonicznego, jeden dla obrządku rzymskiego i drugi dla wschodniego. Na początku nowego roku kalendarzowego spotykał się z pracownikami Roty Rzymskiej, gdzie wygłaszał przemówienia, które miały wartość prawniczą. W roku jubileuszowym 2000, wydawał rozporządzenia dotyczące odpustów. W czasie swojego pontyfikatu wyniósł na ołtarze wielu świętych i błogosławionych, co poprzedzone było procesami kanonizacyjnymi. W Polsce i innych krajach reorganizował i ustanawiał struktury

kościelne. Podpisał liczne umowy międzynarodowe w postaci konkordatów z innymi państwami. Przeprowadził kilka synodów powszechnych. Ponadto wydał kilkanaście encyklik dotyczących ważnych dziedzin Kościoła i życia społecznego. Przez tę działalność zasłużył na miano Wielkiego Папієжа.

Pope John Paul II – The Great Legislator of the
Church

Two Codes of Canon Law were established by Blessed John Paul II: the first one is for the Roman rite, and the second one, for the Oriental. Pope John Paul II used to meet the employees of the Roman Rota at the beginning of each new calendar year. The speeches, he made on these occasions have been valuable from a legal standpoint. In the great Jubilee Year 2000 he issued decrees concerning indulgences. During his pontificate, John Paul II named many saints and blessed. The canonizations and beatifications were always preceded by legal processes. He reorganized and created church structures in Poland and also in other countries, and signed many international agreements in the form of concordats. It was, also, John Paul II, who called for universal synods and frequently published encyclicals, referring to some important questions of the Church and of the social life. His work stands in testimony, and bids us call him the Great Pope.

Стаття надійшла до редакції 02.06.2012

УДК 37.09(075.8)

Мирон Вачевський, доктор педагогічних наук, професор,

академік Академії наук вищої освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

ГЕНЕЗИС ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ МОЛОДІ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ШКОЛІ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ НОВІТНІХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

У статті висвітлено теоретичні аспекти реформування системи безперервної освіти, із використанням педагогічних технологій економічного навчання в початковій та основній школі. У зв'язку з цим підвищується значення управління якістю освіти, прогнозування тенденцій, обґрунтування і проектування практичних заходів реформування безперервної системи освіти України.

Ключові слова: освіта, реформа освіти, якість навчання, ринок праці, власна справа, діяльність особистості, фахові здібності, шляхи становлення особистості.

Табл. 1. Літ. 18.

Постановка проблеми. Компетентність педагогічних технологій в основному розуміється як ступінь зрілості учнівської молоді, яка припускає певний рівень психічного розвитку особистості (навченість і вихованість) та дозволяє індивіду успішно функціонувати в суспільстві. У вузькому сенсі компетентність педагогічних технологій розглядається в якості

діяльнісної характеристики, тобто міра включення учнівської молоді в діяльність, що передбачає володіння людиною відповідною компетенцією, яка включає його особистісне ставлення до неї та предмета діяльності.

Мета статті. Розкрити сутність педагогічних технологій як науки у початковій і основній школі у процесі вивчення економічних дисциплін.